

LLETRES

Els fonaments d'un futur

El segon dia d'aquest any 1997 s'ha mort en Joan Coromines, a la seua casa de Pineda de Mar. Tenia noranta-un anys, i ningú com ell, al nostre país, no haurà omplert amb la vida i l'obra tot un segle, el segle XX que ja s'acaba. Ara, en el moment de la seua desaparició, la societat i les institucions li tributen, per fi, el reconeixement públic que durant tants anys, i per tantes raons, li va ser regatejat o negat. Tothom sabia que el professor Joan Coromines era un del últims veraders savis d'un altre temps que en gran mesura ja no és el nostre, dels últims, i potser el més gran de tots. I no solament el més gran entre els savis, sinó un dels darrers homes descomunals, irrepetibles, que les generacions posteriors no han produït ni segurament produiran. I un dels catalans que havia rodat el món en la primera línia de la seua disciplina, com uns altres -Trueta, Miró, Dalí, Casals o Batllori- ho han fet entre els primers del seu art o del seu treball. Però Joan Coromines no ha estat només un científic de primera magnitud, un home excepcional en el camp de la filologia, un especialista eminent. Ha estat molt més que això, perquè la seua vida no és tan sols part de la història de la ciència, sinó part íntima i profunda de la història de tot un país.

Joan Coromines va viure en pròpia carn, i en qualitat de protagonista, els moments més alts i més baixos de la trajectòria històrica del seu poble i país al llarg de tot un segle. Ell mateix, fill de Pere Coromines, ja pertanyia des dels inicis al primer moment de plenitud cultural i política de Catalunya, als anys de la Mancomunitat, a les crisis i combats de la Dictadura de Primo de Rivera, a la curta i fecunda etapa republicana. Després, va ser també un home de la guerra, de l'exili dolorós i fecund en terres americanes, i d'un retorn difícil a casa, mal d'encaixar en el món institucional. Tota una vida llarguíssima en una

primera línia que per ell, de moltes maneres, va ser sempre una línia de combat. Des de l'adolescència, i sota l'influx i l'exemple del seu pare, Joan Coromines va entendre el treball científic, i tota la seua actitud vital, com una expressió de responsabilitat activa davant del país. Creia profundament i apassionadament en la seua pàtria, i sabia que la seua obra i el seu exemple inalterable i poderós eren imprescindibles en el llarg camí de retorn a la plenitud nacional. Així, el rigor en la investigació, i la dedicació implacable al treball, tot al llarg de prop de tres quarts de segle, eren resultat no tan sols d'una vocació científica, sinó d'un patriotisme viscut com a vocació vital i personal. D'altra manera, sense aquest sentit profundament moral, no seria fàcil-

ment explicable la magnitud d'aquesta immensa obra solitària. Possiblement, en tota la nostra història, ningú, cap home de ciència o de lletres, cap artista o creador, no ha treballat tants anys, tantes hores cada dia, ni ha deixat finalment una obra feta, estrictament amb les pròpies mans, de proporcions tan monumentals com la de Joan Coromines.

Aquests país, tota la nació catalana de Fraga a Maó i de Salses a Guardamar, tots els qui com-

partim idioma, història, literatura i cultura, i que d'una manera o una altra hem de saber-nos part d'un futur comú, no tindrem mai prou pensament de gratitud i d'admiració davant d'una vida com la de Joan Coromines. I des del País Valencià, on es fa aquest setmanari que ell tant s'estimava, hauríem de recordar amb més gratitud encara la predilecció que tingué per la nostra gent i les nostres terres, que considerava íntimament seues. Ningú com ell no coneixia les més profundes i extenses fibres de la llengua, ningú com ell no sabia i recordava tots els textos, els usos, els noms, els racons on es parla i la varietat dels parlants. Ningú com ell, en fi, no ha fet mai tant per deixar tan sòlidament construïts els fonaments d'un futur. ■

“Aquest país, de Fraga a Maó i de Salses a Guardamar, tots els qui compartim idioma, història, literatura i cultura, i que hem de saber-nos part d'un futur comú, no tindrem mai prou pensament de gratitud davant d'una vida com la de Joan Coromines.”